

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobkyně: **M. K.**, zast. Mgr. Petrem Vysoudilem, advokátem, se sídlem Ostrava - Moravská Ostrava, Matiční 730/3, proti žalovanému: **Krajský úřad Moravskoslezského kraje**, se sídlem Ostrava, 28. října 117, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 4. 2007, č. j. 38 Cad 26/2005 - 25,

t a k t o :

- I.** Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 4. 2007, č. j. 38 Cad 26/2005 - 25, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II.** Zástupci žalobkyně Mgr. Petru Vysoudilovi, advokátovi, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 1904 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 3. 4. 2007, č. j. 38 Cad 26/2005 - 25, neustanovil žalobkyni zástupce pro řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 7. 2005, č. j. 7347/2005/SOC/Zon/0003. Tímto rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce v Ostravě, odboru státní sociální podpory, ze dne 18. 4. 2005, č. j. 469/5/OTC/6, kterým byla zamítnuta žádost žalobkyně o dávku státní sociální podpory sociální příplatek ode dne 1. 1. 2005.

Krajský soud v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že žalobkyně prokázala splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků, ale nesplňuje druhou zákonnou podmínku, tj. že ustanovení zástupce je potřebné k ochraně jejích práv. Krajský soud konstatoval, že žaloba splňuje náležitosti podle § 37 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), i náležitosti podle § 71 odst. 1 téhož zákona,

čímž žalobkyně jednoznačně prokázala, že je schopna se v řízení před soudem účinně bránit sama. Krajský soud doplnil, že žalobkyně v podání ze dne 8. 1. 2007 sice uvedla, že jí zdravotní stav nedovoluje účastnit se jednání před soudem, a proto žádá o ustanovení zástupce z důvodu zamezení průtahům z její strany, ale současně uvádí, že chce být přítomna jednání, aby se mohla „vyjádřit přímo v jednání dle zákona“. Soud podotkl, že žalobkyně neschopnost dostavit se osobně k jednání nedoložila lékařskou zprávou, zejména když nebydlí v místě procesního soudu. Krajský soud pro úplnost dodal, že ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti je jiné povahy, neboť zákon z důvodu náročnosti tohoto řízení výslovně vyžaduje obligatorní zastoupení advokátem.

Proti tomuto usnesení podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas kasační stížnost a požádala o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti. Stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud usnesení krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí ve věci samé.

Dne 6. 6. 2007 byla věc předložena Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud usnesením ze dne 12. 7. 2007, č. j. 4 Ads 60/2007 - 33, ustanovil zástupcem stěžovatelky pro řízení o kasační stížnosti Mgr. Petra Vysoudila, advokáta, kterého současně vyzval k doplnění kasační stížnosti.

V doplnění kasační stížnosti ze dne 1. 8. 2007 stěžovatelka konstatovala, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku potřebnosti právního zastoupení, když dovodil schopnost stěžovatelky účinně se bránit z toho, že žaloba splňovala náležitosti § 71 s. ř. s. Závěry napadeného rozhodnutí stěžovatelka označila za nesrozumitelné, nedostatečně odůvodněné a namítala, že soud neprovedl všechny důkazy nutné k správnému rozhodnutí. Soud podle stěžovatelky nepřihlédl k tomu, že žaloba mohla být podána podle vzoru vypracovaného advokátem či přímo zpracována advokátem nebo připravena podle vzorů z knih, případně z internetu. Stěžovatelka podotkla, že na vyhledání informací potřebných k podání žaloby měla čas, ale řízení před soudem vyžaduje mnohem více erudice a nelze po stěžovatelce požadovat takovou přípravu, aby mohla neprodleně reagovat na průběh soudního jednání. Přitom je nutno přihlédnout k jejímu zdravotnímu stavu a subjektivnímu zhodnocení vlastních schopností se účinně bránit. Pokud soud posoudí potřebu opačně, musí své rozhodnutí řádně odůvodnit, což neučinil. Soud rovněž stěžovatelku nevyzval, aby dodala lékařskou zprávu či jakkoli doplnila svá tvrzení o nutnosti ustanovit zástupce. Stěžovatelka poukázala na nesrozumitelnost argumentace soudu, že nedoložila svou neschopnost dostavit se k soudu, zejména když nebydlí v místě procesního soudu, a konstatovala, že bydlí a bydlela v O.

Žalovaný se k podané kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Z obsahu kasační stížnosti plyne, že ji stěžovatelka podává z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Kasační stížnost je důvodná.

Podle § 35 odst. 8 první věta s. ř. s. navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.

Z citovaného ustanovení vyplývají dvě základní podmínky, při jejichž současném splnění může být navrhovateli na jeho žádost zástupce ustanoven. Navrhovatel musí jednak splňovat podmínky pro osvobození od soudních poplatků a současně musí být ustanovení zástupce potřeba k ochraně práv navrhovatele.

První z těchto podmínek považoval krajský soud za splněnou, předmětem sporu proto zůstává pouze naplnění druhé podmínky, tj. potřeby advokáta k ochraně práv stěžovatelky.

Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu *především formální a obsahová úroveň žaloby (ve věci, která není po stránce skutkové a právní složitá) je kritériem pro úvahu soudu o potřebě ochrany zájmů žalobkyně při rozhodování o jejím návrhu na ustanovení advokáta; obsahuje-li žaloba veškeré náležitosti (je sepsána perfektně) a žalobkyně neuvede jediný důvod, jímž by svou způsobilost hájit si sama své zájmy před soudem zpochybnila, soud žádost jako nedůvodnou zamítne, aniž by se musel zabývat splněním další podmínky ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s., tj. splněním předpokladů pro osvobození od soudních poplatků* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004 - 64, www.nssoud.cz).

Vycházeje z citovaného judikátu Nejvyšší správní soud - aniž by souzenou věc považoval za skutkově a právně jednoduchou - zdůrazňuje, že nepostačuje, pokud krajský soud zkoumá pouze formální náležitosti žaloby, tj. zda splňuje obecné požadavky § 37 odst. 3 s. ř. s. a zvláštní požadavky § 71 odst. 1 téhož zákona, zejména zda obsahuje žalobní body. Krajský soud musí současně posoudit rovněž obsahovou stránku žaloby, aby mohl rozhodnout o návrhu na ustanovení zástupce.

V posuzovaném případě není pochyb o tom, že podaná žaloba obsahuje veškeré zákonem vyžadované náležitosti, tedy je z formálního hlediska perfektní. Tato skutečnost však nic nevypovídá o schopnostech a právních znalostech stěžovatelky a nelze z ní učinit závěr, že ustanovení zástupce není k ochraně zájmů stěžovatelky třeba.

Stěžovatelka v podané žalobě mimo jiné konstatuje, že žalovaný porušil zákon o provádění pravdivých údajů, prohlašuje, že i kdyby ji zavřeli za její pravdivá slova, nikdy nezmění pravdu, která je dána, a navrhuje provedení řádného výpočtu podle skutečného obdrženého příjmu. Tato tvrzení a návrhy nesvědčí o právní erudici stěžovatelky a značně zpochybňují závěr krajského soudu o tom, že stěžovatelka je schopna se v řízení před soudem účinně bránit sama.

V kontextu zmíněného rozsudku Nejvyššího správního soudu je třeba zdůraznit, že dalším důvodem, který svědčí pro potřebnost ustanovení zástupce k ochraně práv stěžovatelky, je její zdravotní stav, jak vyplývá z jejích podání. Ve svém podání ze dne 30. 12. 2006 stěžovatelka poukazuje na složitost věci, na svůj zdravotní stav a finanční situaci. V podání ze dne 8. 1. 2007 stěžovatelka žádá o odročení jednání a uvádí, že trvá na tom, že chce být přítomna u jednání, aby se mohla přímo vyjádřit. Na základě svého zdravotního stavu pak stěžovatelka trvá na ustanovení zástupce, který bude jednat bez její přítomnosti a spor bude ukončen rozsudkem nebo usnesením.

Nejvyšší správní soud shledal, že si krajský soud tato podání nesprávně vyložil, když patrně shledal rozpor mezi její žádostí o ustanovení zástupce kvůli zdravotnímu stavu a tím, jak stěžovatelka trvá na své účasti při jednání. Tento - v napadeném usnesení nevyslovený, leč soudem zjevně zaujatý - názor pramení z chybné interpretace podání stěžovatelky ze dne 8. 1. 2007, které je primárně nutno považovat za omluvu z nařízeného soudního jednání. Stěžovatelka tímto podáním informuje soud, že na své účasti u jednání trvá, což lze vzhledem k jejímu zdravotnímu stavu bez průtahů zajistit pouze účastí v zastoupení prostřednictvím ustanoveného zástupce. Stěžovatelka tedy výslovně netrvá na své osobní účasti u jednání, ale požaduje, aby jednání proběhlo a zazněla při něm její argumentace.

Tímto považuje Nejvyšší správní soud za prokázanou rovněž neschopnost stěžovatelky pregnantně vyjádřit své požadavky a formulovat své návrhy, což také svědčí pro ustanovení zástupce soudem.

Namítanou nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí Nejvyšší správní soud nezjistil, neboť krajský soud svůj závěr - byť velmi stroze - odůvodnil. Krajský soud v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že stěžovatelka nebydlí v místě procesního soudu, z celkového kontextu však vyplývá, že k tomu došlo chybou v psaní, když je zřejmé, že stěžovatelka v O. bydlí. Tento nedostatek pak podle Nejvyššího správního soudu nezpůsobuje nesrozumitelnost napadeného rozhodnutí, tedy ani jeho nepřezkoumatelnost.

Nejvyšší správní soud uzavírá, že z obsahu podané žaloby, ani z ostatních podání stěžovatelky nelze učinit závěr, že by tato byla schopna se v řízení před soudem účinně bránit sama, resp. že ustanovení zástupce není k ochraně jejích práv třeba. Vzhledem k tomu, že v této věci proběhne před krajským soudem ústní jednání, kterého se stěžovatelka ze zdravotních důvodů nemusí být schopna zúčastnit, také zdravotní stav stěžovatelky implikuje závěr o potřebě ustanovení zástupce k ochraně jejích práv. Neustanovení zástupce by mohlo vést k porušení práva stěžovatelky na spravedlivý proces, které zahrnuje právo na účast při ústním jednání a rovnost účastníků řízení, která by byla narušena, nemohla-li by se stěžovatelka jednání alespoň v zastoupení zúčastnit.

S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud uzavírá, že kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. byl prokázán, neboť napadené usnesení je nezákonné. Nejvyššímu správnímu soudu tedy nezbylo než usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne

3. 4. 2007, č. j. 38 Cad 26/2005 - 25, zrušit a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení, ve kterém krajský soud ustanoví stěžovatelce zástupce z řad advokátů. Uvedeným právním názorem je krajský soud podle § 110 odst. 3 s. ř. s. vázán.

V novém rozhodnutí ve věci krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 110 odst. 2 s. ř. s.

Odměna zástupci stěžovatelky Mgr. Petru Vysoudilovi, advokátovi, který byl stěžovatelce ustanoven usnesením Nejvyššího správního soudu č. j. 4 Ads 60/2007 - 33, ze dne 12. 7. 2007, byla stanovena za dva úkony právní služby ve výši 500 Kč podle § 9 odst. 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů (převzetí a příprava zastoupení a písemné podání soudu týkající se věci samé podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) této vyhlášky) a režijní paušál podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky ve výši 300 Kč za každý úkon, celkem tedy 1600 Kč. Zástupce stěžovatelky doložil, že je plátcem daně z přidané hodnoty, a proto se podle § 35 odst. 8 s. ř. s. odměna zvyšuje o částku odpovídající této dani, která činí 19 % z částky 1600 Kč, tj. 304 Kč. Zástupci stěžovatelky bude vyplacena částka ve výši 1904 Kč, a to z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 24. srpna 2007

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu